

Томислав Ж. Јовановић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 22. 09. 2022.
Прихваћен: 15. 11. 2022.

УЗ ПРОНАЂЕНИ РУКОПИС МАРКА ПЕЋКОГ

У раду се говори о недавно пронађеном Стиховном прологу за мај, јуни, јули и август који је пећки епископ Марко исписао 1399. године. Рукопис се налазио до Другог светског рата у манастиру Пећке патријаршије са сигнатуром 50. У овом прологу на уметнутим листовима налазе се два изворна Маркова дела. Једно је посвећено његовим родитељима и то је *Синаксар Герасима и Јефимије*, настао 1392. године. Други састав, исписан 1411. године, јесте *Ктиторски запис о цркви Светог Георгија* и представља концепт несачуване Маркове повеље издате овом манастиру. У раду је сагледан поступак некритичких издања Маркових дела. Рукопис се данас налази у фрушкогорском манастиру Беочину. У додатку се прилажу издања текстова два наведена Маркова дела.

Кључне речи: Марко Пећки, Стиховни пролог, пронађен рукопис, издање текстова.

Рукопис исписан руком Марка Пећког 1399. године, познат у литератури под називом *Минеј за мај, јуни, јули и август* (Вуксан 1925, 83, Вуксан 1935, број 50), налазио се до Другог светског рата у манастиру Пећке патријаршије са сигнатуром 50. Рукопис је недавно пронађен у фрушкогорском манастиру Беочину (Петровић, Симовић 2022, 11). Поред одговарајућих пролошких житија за наведене месеце, у овом рукопису наша су се и два изворна дела које је саставио Марко Пећки. На њих

---

* tomjovan1@gmail.com

је први указао Душан Вуксан. Једно од тих дела назвао је *Некролог оцу Герасиму и мајци Јефимији* (Вуксан 1925, 83), а друго *Завештање цркви св. Ђорђа* (Вуксан 1925, 83). Прво дело Вуксан је објавио савременом ћирилицом будући да штампарија на Цетињу није имала слова старословенског писма (Вуксан 1925, 86–87). Други састав, означен као *запис*, објавио је Љубомир Стојановић у рашчитаном облику на основу преписа Глише Елезовића (Стојановић 1923, број 6112).

Ранији назив Марковог рукописа као *Минеј*, у најновијем каталогу исправљен је са разлогом, јер је то Пролог стиховни (Петровић, Симовић 2022, 11), пошто се у њему налазе стишна пролошка житија. У том светлу и Марков састав, који се од Д. Вуксана па кроз потоњу литературу углавном означавао као *Некролог*, жанровски је добио јасније одређење тек у новије време. Димитрије Богдановић је приликом осврта на ово Марково дело показао са пуном уверљивошћу да је оно „и по форми и по садржају и по мотивацији једна врста синаксара”, као и то да „у старој српској књижевности нема „некролога”” (Богдановић 1986, 55). Стога је ово дело према њему исправно названо *Синаксар Герасима и Јефимије* (Богдановић 1986, 54). Такође, са одређенијим жанровским приступом, Богдановић је исправио и назив *Завештања* одређујући га као „концепт повеље” за цркву Светог Ђорђа (Богдановић 1986, 56). По њему би ово дело са разлогом требало називати *Ктиторски запис о цркви Светог Георгија* (Богдановић 1986, 54).

Пролог стиховни Марка Пећког, који се сада налази у манастиру Бечину, има 140 листова (Петровић, Симовић 2022, 11). Оба Маркова дела исписана су тако што су њихови дволистови накнадно уметнути у састав рукописа. Два листа на којима је *Синаксар Герасима и Јефимије* налазе се као додатак између шестог и седмог листа седамнаесте свешчице (Петровић, Симовић 2022, 11) и они се броје као 135. и 136. лист. У питању је препис непознатог писара настао 1392. године, који је на 136а страни оставио податак о исписивању *Синаксара Герасима и Јефимије*: Ђ лѣт(о) љѣ. (6900=1392) сл(ь)н(ь)цѣ кроуг(ь) ,ѣї, лоун(ь) ,ѣ. У завршници исписивања Синаксара за мај, јуни, јули и август, на страни 138а, Марко Пећки оставио је краћи запис у коме каже да је преписивање окончао 1399. године: сл(а)ва в(ог)оу. ѿ всем(ь):: Марко смѣренїи єп(и)ск(о)пѣ сїе писа. в(ог)ь да га прости. вѣтна моу памет(ь):- Ђ лѣто љѣѣ. (6907=1399) сл(ь)н(ь)цоу кроугъ ,ѣї Я лоунѣ ї. На полеђини 138. листа постоји запис другом руком из каснијег времена, „вероватно из XVII века” (Петровић, Симовић 2022, 11), у коме се набрајају књиге и предмети у новој цркви Светог Ђорђа у време игумана јеромонаха Козме. После јеромонаховог имена постојале су још неке речи које су избрисане:

Б(о)ж(е) въ нѣе твоѣ да се зна ѡ новѣ цр(ь)кви въ храмѣ с(в)т(а)го великом(оу)ч(е)ника х(ри)с(то)ва геор(ь)гѣа и тогда прѣд(ь)стоѣшъ бл(а)женномъ еромонахъ старцѣ козмѣ ... и сѣе оставьшии(ь) въ ч(ь)стнеи(ь) сѣи(ь) мѣсте еднѣ тетрѣи(а)г(е)ль. литоургѣе ·҃҃· ꙗко еданъ ап(о)с(то)лъ трѣода два минеа два сохтанка два. Ѱалтир(ь) еднн(ь) синаксарь и часословцѣ целокупнѣ, типикѣ. поименикѣ панагирнк(ь) ѡт(ь)ч(ь)никѣ. петрахли ·҃· съ златом(ь) ꙗедин(ь) възде сльжъбнѣ фелона ·҃· и донѣ одеждо ·҃· нарѣквнцѣ троѣ пролога два.

На самом крају рукописа, на страницама 139a–140a, додата су два листа на којима је Марко својеручно исписао *Ктиторски запис* 19. јула 1411. године, о чему је оставио податак: снѣ писано выс(тъ). въ лѣто ҃҃҃҃҃҃҃҃҃ (6919=1411) м(ѣ)с(е)ца юуля ·҃҃҃҃҃҃҃҃҃ д(ь)нѣ. кроуг(ь) сл(ь)нцѣ ҃ и луи[ы] ·҃҃҃҃҃҃҃҃҃.

У свим даљим проучавањима Маркових дела о којима је овде реч коришћена су Стојановићева и Вуксанова издања. Сада, када се Марков рукопис поново нашао у прилици да се изнова проучи, увиђају се знатни пропусти начињени у наведеним издањима ових дела. Пре свега, текстови нису целовито пренети. Очигледно је да је Љ. Стојановић добио од Г. Елезовића крњи текст *Ктиторског записа*. Део текста у издању који почиње речима И намы сего ради не одговара стању какво је у рукопису. Начињено је велико преспајање, чиме је изостављен део у коме епископ Марко кроз молитву први пут наводи своје име. У рукопису текст има другачију пуноћу па га наводимо у датом облику:

...и намы оуставьшѣ оуставъ б(о)гопрѣдан'наго пѣнниа нх(ь), и оуцнаиен'ниѣ м(о)литвы. иииз(е)г(оспода) м(н)л(о)стива себѣ сьтворише.

Тѣм'же и азъ в'сѣх(ь) послѣднн и грѣшннн и пр(н)снославы смлѣренн мар'ко, и по м(н)л(о)сти б(о)ж(е)иен еп(н)ск(о)пъ. дръзѣе прип[а]даю къ неизр(е)ченномъ твоѣмъ б(о)ж(ь)ствѣ. и с(в)етомъ твоѣмъ великом(оу)ч(е)н(и)коу и побѣдоносцѣ геор(ь)гѣю. дати ми ѣже къ сп(а)сеннну прошеннн и грѣхомъ раздрѣшеннн. и въ вѣдъшѣмъ вѣцѣ причѣстнѣ ц(а)р(ь)ства н(е)б(е)снаго.

Сего ради...

Када се разуме да је изостављени део Маркова молитва упућена Господу и Светом Ђорђу, као заштитнику манастира коме је највероватније издао несачувану повељу, онда Елезовићев поступак скраћивања текста није усамљен случај. Манир нецеловитог доношења старих текстова са књижевном подлогом, које су приређивали поједини српски историчари, настао је из жеље и потребе да се из дела такве врсте захватају само они делови који садрже одређену фактографију. На тај начин окрњена је пишчева изворност коју је приређивач изневеравао.

Сличан пропуст налази се и у Вуксановом издању *Синаксара Герасима и Јефимије*. Почетак текста он доноси на следећи начин: „В т же дан преподобни Герасим миром сконча се. (Послије стихире: Житејскују... долази некролог): Сиче и си преподобни отц наш Герасим...” (Вуксан

1925, 86). Садашњим увидом у Марков рукопис може се видети колики део текста је изостављен у Вуксановом издању:

Въ тѣжде д(ь)нѣ. пр[ѣ]п[о]добнын герасидѣ миром(ь) скончѣ се.

С(ты)х(ь) Житенскою мльвоу изьоставѣ ѿ(ть)те.

Прѣдирнаа постидаешн селенїа;

и в(е)селеших" се жилища.

Идѣаше такоже и въ дрѣвнїих[ь] роудѣх(ь). ноа г(лаго)лю прѣжде потопа. авраама же и їсака и іакова прѣжде закона. въ законѣ же множае. въ вл[а]г[о]д[ѣ]ти же беснслѣно. такоже и въ н(ь)нѣашнѣм(ь) роудѣ. нбо и въ всаком(ь) мѣстѣ воен се б(ог)а. и творен правдѣ, и приетнѣ идѣ ис(ть). р(е)те во б(о)жѣствнїн ап(о)ст(о)ль. ї(с)ус(с) х(р)исто(с) възера и д(ь)н(ь)сь, тѣжде и въ вѣкы.

Снце и сн пр[ѣ]п[о]добнын ѿ(ь)ць нашѣ герасидѣ...

Самим тим што је ова врста синаксарског житија почињала стиховима, Вуксан их је у издању занемарио, а потом у наставку и уводни део богословске природе. Тиме је Марково дело изгубило своју садржинску и жанровску целовитост. Датум смрти Маркове мајке Јефимије исписан је на десној маргини 136а странице како би се унео на датом месту основног текста. Тај податак гласи да је мајка преминула 7. јула: м(ѣ)с(е)ца јоуліа ·џ·. У Вуксановом издању датум је прочитан као осми јули: „месеца јулија 8.” (Вуксан 1925, 87). Погрешан датум пренет је и у Богдановићев превод *Синаксара Герасима и Јефимије*, јер тада није постојао увид у Марков рукопис (Богдановић 1986, 207). У оба примера нецеловитих издања потврђен је непотпун едициони приступ, којим се на ова дела гледало са недовољном и непоузданом изворношћу. Стога је непроцењиво важно што је изгубљени Марков Синаксар изнова пронађен. За проучаваоце се указује нова прилика да се настави са даљим изучавањима Марковог стваралаштва, које чине још *Служба Светом патријарху Јефрему*, *Житије Светог патријарха Јефрема* и *Служба Светом архиепископу Никодиму*.

У наставку се прилажу приређени текстови Марковог *Синаксара Герасима и Јефимије* и *Ктиторског записа о цркви Светог Георгија*.¹

ЛИТЕРАТУРА

Богдановић 1986. *Шест писаца XIV века. Григорије Рашки, Јаков Серски, Силуан, Непознати Светогорац, Монах Јефрем, Марко Пећки*. Избор, данашња језичка верзија и редакција проф. др Димитрије Богда-

¹ Захвалност дугујемо колегиници Душици Грбић за уступљене снимке Марковог Синаксара.

новић, Библиотека Стара српска књижевност у 24 књиге, књига десета, Просвета – Српска књижевна задруга, Београд 1986.

Вуксан 1925. Д. Д. Вуксан, Епископ Марко – непознати биограф XIV вијека, *Ловћенски одјек*, I, 2–3, Цетиње.

Вуксан 1935. Д. Д. Вуксан, Рукописи манастира Пећке патријаршије и Цетињске митрополије, *Зборник за историју Јужне Србије и суседних области*, 1, Скопље.

Петровић, Симовић 2022. В. Петровић, Д. Симовић, *Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира*, Ириг.

Стојановић 1923. *Стари српски записи и натписи*. Скупио их и средио Љуб. Стојановић, књ. IV, Сремски Карловци.

Tomislav Ž. Jovanović

THE FOUND MANUSCRIPT OF MARKO PEĆKI

Summary

The paper is about the Verse Prologue of Bishop Marko Pećki, which was written in 1399. Until the Second World War, the manuscript was in the monastery of Serbian Patriarchate of Peć with the signature 50. During the war, it was lost and was recently found in the Beočin monastery in Fruška Gora. The manuscript contains two of Mark's original works. One is dedicated to his parents: *Synaksar Gerasim and Yefimija* (1392). The second composition, written in 1411, is the *Founder's Record of the Church of St. George*, which represents the concept of the unreserved charter of Mark's issued to this monastery. The paper examines the process of uncritical editions of these works before the loss of the manuscripts during the Second World War. The editions of the texts of Mark's mentioned works are attached in the appendix.

Keywords: Marko Pećki, Verse Prologue, found manuscript, edition of texts.

ПРИЛОГ

Синаксар Герасима и Јефимије

[135а] Въ тѣждѣ д(ь)нѣ.² пр[ѣ]п[о]добнын герасимъ миром(ь) сконча се.

С(ты)х(ь) Житенскоу ю мльвоу нзѡоставль ѡ(ть)чѣ.

Прѣмирнаа постизакши селенїа;

и в(е)селецихъ се жилища.

Имѣаше такоже и въ дрѣвних[ь] роудѣх(ь). ноа г(лаго)лю прѣжде потопа. авраама же и ісака и іакова прѣжде закона. въ законѣ же мнѡжае. въ бл[а]г[о]д[ѣ]ти же бесчислаьно. такожде и въ н(ы)нашнѣм(ь) роудѣ. ибо и въ всаком(ь) мѣстѣ бои се б(ог)а. и творен правдѣ, и приктнѣ имѣ ис(ть). р(е)чѣ бо б(о)жѣстѣвнїи ап(о)с(то)ль. ї(е)у(с) х(ри)сто(с) вѣтера и д(ь)н(ь)сь, тѣжде и въ вѣкы.

Снцѣ и сн пр[ѣ]п[о]добнын ѡ(ть)ць нашъ герасимъ, ѡт[ь] млада възроста послѣживъ великомѣ и пр[ѣ]п[о]добномѣ старцоу авраамѣ. просїавшомѣ въ постнычѣсцѣм(ь) подвизѣ и поустиннѡм(ь) боренинїи. и страхоу б(о)жїю и чистотѣ ѡт[ь] него || [135б] наоучивъ се. ѡбачѣ въ п[о]добно врѣмѣ. по законуу и б(лаго)сл(о)веннїю, припрѣзает(ь) єго женѣ ч(ь)стнѣи и чистѣи д(ѣ)вици. и с(вѣ)щенныка єго поставляет(ь). и петымѣ с(ы)новом(ь) бывъ ѡ(ть)ць. ихъ же и своемоу б(о)голюбномоу житїю наставив(ь) и с(вѣ)тынм(ь) писанїем(ь) наоучивъ. и всѣх(ь) бл(а)гочестнїемъ въспитѣвъ. коєгождо въ п[о]добно врѣм(е) с(вѣ)щенством(ь) пот(ь)тъ. роукоположеннїем(ь) от[ь] настоєщаго архїереа с(вѣ)тыи б(о)жїе цр(ь)квѣ. свонм же трѣдолобнымъ стежанїемъ. не от[ь] хыщенїа и неправды, оубогымъ подаваше. сырыи и въдовыи мнлѡваше, съ всакою тыхостнїю по ап(о)с(то)лоу. странныи приємаше, прокаженныи питааше при своєи цр(ь)кви, юже ѡт[ь] основанїа самъ въздвѣже въ имѣ с(вѣ)т(а)го и прѣславнаго и доброповѣднаго м(оу)ч(е)ника гѣѡргїа. И нже въ поустыниахъ живоуцїимъ ѡ(ть)цѣмъ доволно роука простирае, и прихѡдещєє оупокоиває. съпоспѣшьствоуцїи б(лаго)сл(о)веннѣи свпроужници єго. и пакы по съвѣщанїю ѡбѡх(ь). ѡба иночєскы образъ агг(е)льскын на сѣбѣ възлагають. їеромнахъ герасимъ поустыннѡе безмльвїє любьзно постызаетъ, съ єдїнѣмъ послѣдненшнмъ с(ы)номъ свонм(ь) марком(ь) монахом(ь). нже и томъ възложившоу на сѣбѣ иночєскын и агг(е)льскын образъ. роукою великаго старца всеос(вѣ)щеннаго єфрема патрїарха. њї,лѣтнѣ сын тѣлѣснымъ възрастом(ь). єгоже послѣжде с(вѣ)щенныка и еп(н)с(ко)па хыротонисзють. въ с(вѣ)тѣи || [136а] съборнѣи и велицѣи цр(ь)кви срьбѣсцѣи въ пекы.

Блаженнаа же ефїміа монахїа. при своєи прѣдир(е)ченнѣи цр(ь)квѣ живоуцїи, и къ постнымъ подвыгом(ь) прилежєцїи, и ѡбьгнѣи м(н)л(о)стыны прилагаюцїи. и своа чѣда страхоу б(о)жїю наказоуцїи. ндѣ же и д(оу)шоу свою въ роуцѣ б(о)жїи *м(ѣ)с(е)ца

²Односи се на 30. август.

їоуліа .ѣ.³ прѣдас(ть). м(оу)ч(е)нїа вѣнцем(ь) оукрашивши свою пр[ѣ]п[о]добнью главѣ. с(вє)щен'номоу же герасиму. съ о(свє)щен'ным(ь) с(ы)номь юг(о) мар'ком(ь) прѣбывающоу въ послушанїи великааго оногo свѣтильника.

Кто изр(е)четъ въ глыбоцѣ юг(о) старости с(вє)щєныне юг(о) подвигы, и потоке, и пощенїа. и тако въ с(вє)щенных(ь) подвызѣх[ь], и м(о)л(н)твах(ь), д(оу)шоу свою въ ршцѣ б(о)г(о)у прѣдас(ть). коньноу сл(о)во рекъ. ты г(оспод)и на оупованїе мое всєлиа' ме юси. велика п[о]добна провожденїа и пѣнїа над(ь)гроб'наа. послуужише с(е) въ велицѣи цр(ь)кви. всєо(свє)щен'ным(ь) єп(н)с(ко)помь мар'ком(ь), и всємь клиросом(ь) великыне цр(ь)кве. Чьстное ж(е) тѣло юг(о), положено быс(ть) на ѱаворе, в цр(ь)кви с(вє)т(а)го николаы, при олтарн. м(ѣ)с(е)ца ав'густа, въ ѣ, д(ь)нь.

Въ лѣт(о) .ѣ.ѣ. (6900=1392) сл(ь)н(ь)цѣ кроуг(ь) ,ѣ, лоун(ь) ,ѣ. въ славоу х(рист)а б(о)г(а) н(а)ш(е)го съ о(ть)цем(ь) и с(вє)тым(ь) д(оу)хом(ь) въ вѣкы ам(н)нь:

Ктиторски запис о цркви Светог Георгија

[139а] Несздан'наа нераздѣлааа єдиносоуцтнаа и животворєщннa с(вє)таа тронце. о(ть)чє и с(ы)нє и д(оу)шє с(вє)тын. тєбѣ прѣкланяю колѣнѣ мон. и очн чювѣствннє и змннє простираю. исплннє моеє желаннє послѣдовати ми твомь оу'ченнємь також[е] рекль юси въ с(вє)тѣмь твоємь єв(а)г(гє)лін. да просвѣтит' се свѣт(ь) вашь прѣд[ь] чл(о)в(ѣ)кы. и да зрєть добраа ваша дѣла и прославєть о(ть)ца вашего иже на н(є)б(є)сєх(ь). и пакы любєн мє възлюблєнє боудєть о(ть)цємь монь, и къ нємоу придевѣ и обєнтѣль оу нєго сьтворнкѣ. Понєж(є) сна велика обѣтованннa р(є)чєнна быше любєщнм' тє. б(о)гоносннє и прѣбл(а)жєн'ннє и пр[ѣ]п[о]доб'ннє о(ть)ци нашн всємь мироу свѣтила. зємльннє агг(є)лн и неб(є)сннє чл(о)в(ѣ)ци. Испрѣва о(ть) с(вє)т(а)го д(оу)ха прѣданнє прнєм'ше, нн'чюствовати наоучнв'ше с(є). и бл[а]г[о]дѣ[ѣ]тннє б(о)жїєю просвѣтнв'ше сє. и х(рн)с(т)а вєслнв'ше въ прѣкрасннє нх(ь) д(оу)шє, чнстаго рад[н] жнтнн нх(ь), на дїавола побѣдѣ и оодолѣннє показав'ше д(оу)шє своє просвѣтнше. и намь оуставлєше оуставѣ б(о)гопрѣдан'наго пѣннн нх(ь), и оумнлєн'ннє м(о)литвы. нмнж(є) г(оспод)а м(н)л(о)стнва сєбѣ сьтворише.

Тѣм'же и азъ в'сѣх(ь) послѣдннє и грѣшннє и пр(н)снослабы смѣрєнїн мар'ко, и по м(н)л(о)стн б(о)жїєн єп(н)с(к)опь. дрѣзѣє прнп[а]даю къ нєнзр(є)чєн'номь твоємь б(о)ж(ь)-ствѣ. и с(вє)томь твоєм(оу) велнк(о)м(оу)ч(є)н(н)коу и повѣдонос'цѣ геор(ь)гїю. дати ми таже къ сп(а)сенннєу прошенннєу и грѣхомь раздрѣшенннє. и въ бздѣшємь вѣцѣ прнчєстнє ц(а)р(ь)ства н(є)б(є)снаго.

Сєго радн свѣт(о)вав' сє съ тогда бл(а)гочьствнѣ г(о)сподствєющнмн. и съ сьборомь с(вє)тыє сьбор'ннє и великнє цр(ь)квє патрїархїє. калогєрн ж(є) и властєлн, и прочєє сь всѣмь сьбором(ь) домь сп(а)сова. вѣдрознх(ь) жрьтвннкѣ х(рн)с(т)оу б(о)г(о)у моємь. и въ славоу и чюстьвь велнк(о)м(оу)ч(є)н(н)кѣ георгїю. на мѣстѣ реком(ь)л(ь) ждрѣл'ннкѣ. ндѣже бѣше

³ Исписано на десној маргини уз коректорски знак налик на апостроф.

мнозѣмн лѣти запвстель виноградѣ цр(ѣ)ковни. въ повиновенне великон цр(ѣ)квн, и помень настоещомъ архіерею. И въ помен' же и мол'воу бл(а)гоучьствнѣ г(о)спод(ѣ)стввующим(ѣ). и нашемоу смѣреннѣ въ вѣчнзю память и въ оупокоеенне д(оу)хов'но. и соущим(ѣ) съ м'ною братнѣм(ѣ) и сьродником(ѣ), потрвднв'шим' се ѡ мѣстѣ томѣ попь діонннсе. а по пльти и д(с)хъ брат' ми попь феоктнсть и с(ы)нь || [1396] ѿго богданъ, діакъ и прнчѣтннкъ великнѣ цр(ѣ)кве, и анагностъ роукоположеннѣм(ѣ). Я по моѣи сьмрътн и монх(ѣ) братн. его же съ соборомъ избравъ поставнтъ настоещн архіереи великнѣ цр(ѣ)кве. И да не вдет(ѣ) ѡнози мѣсто и цр(ѣ)к(о)вь нн по коемоу прнстрастнѣ кому ѡт[ѣ]данне. ннкѡе мнрское жнланце, любо властел'ско, нн ж(е) жен'ско прѣбываланце. нн г(о)спод(ѣ)стввующим(ѣ) нн архіереом(ѣ), прочее ннкнм(ѣ) ѡт[ѣ]дано, ѡт[ѣ] н же бл(а)гоучьствнѣ и б(о)говолазнвѣ ѡбл(а)дающих(ѣ). тьню его ж(е) нзбереть архіереи съ всѣмъ соборомъ. тѣ да ѡбл[а]да и сьдрьжн въ страсѣ б(о)жнн. и да понавляа а не растлѣва. Яще ли кто небрѣженнѣмъ растлн. такового да растлн г(оспод)ь б(о)г(ъ). и цр(ѣ)к(о)вню великою безчѣстно да нжданет' се. и прѣд[ѣ] б(о)гомъ съ м'ною да соуднт' се.

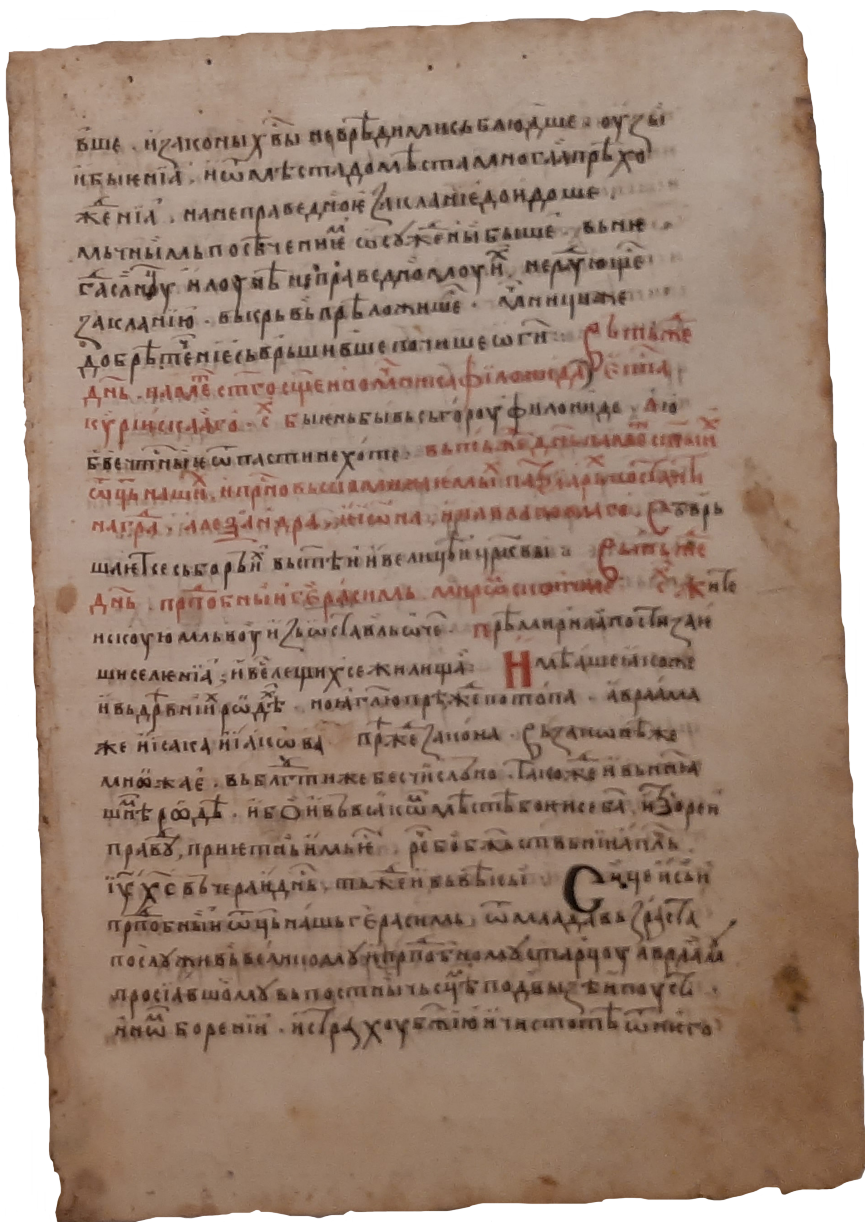
И да имла тазн цр(ѣ)к(о)вь с(ве)т(а)го георгія на слоужбъ коудѣ ѡбдрьжн мегна внограднща ждрелннч'кого до сѣчене стѣне, и по ѡнон странѣ оуѣ потокъ нсоакімовн лазн. и пещеръ кон(ѣ)квзмнкта пещере кою квпнсмо оуѣ попа драгана и оуѣ гюргта мнрадовнкта за готове дннаре. и лозне кое коупнсмо ѡ радосл(а)ва барановнкта и ѡ ратка за шесть лнтръ сребра готова, кое мн допвстн г(оспо)д(н)нь деспоть и г(о)спогта мара.

Тѣмъ же азъ смѣрнн еп(н)ск(о)пъ мар'ко м(о)лю съ оумнленнѣмъ ѡ нашем(ѣ) попо-трвжданнн. И г[о]д[с]по[д]омъ б(о)гомъ всѣдрьжнтелѣм(ѣ) закнннам(ѣ). и с(ве)тнмъ х'тнторн и всѣмъ б(о)г(у) ѡгоднв'шнмн. намн потрвжден'ноѣ, или г(о)спод(ѣ)стввующнмн приложен'ноѣ. или кнм(ѣ) любо х(рн)с(т)олоубнвнм(ѣ). ннчто же поврѣжден'нъ или ѡт[ѣ]ѣтъ бнтн ѡт[ѣ] цр(ѣ)кве с(ве)т(а)го георгія. село, или виноград[ѣ]. или водѣннца или крокаріе. или ѡвошка. Нн н же въ цр(ѣ)квн б(о)г(у) възложенннх(ѣ) и с(ве)томъ. кннга или рнза. или нкона или завѣсь, или свѣщннкъ. или что любо ѡт[ѣ] с(ве)щенннх(ѣ) съсудъ.

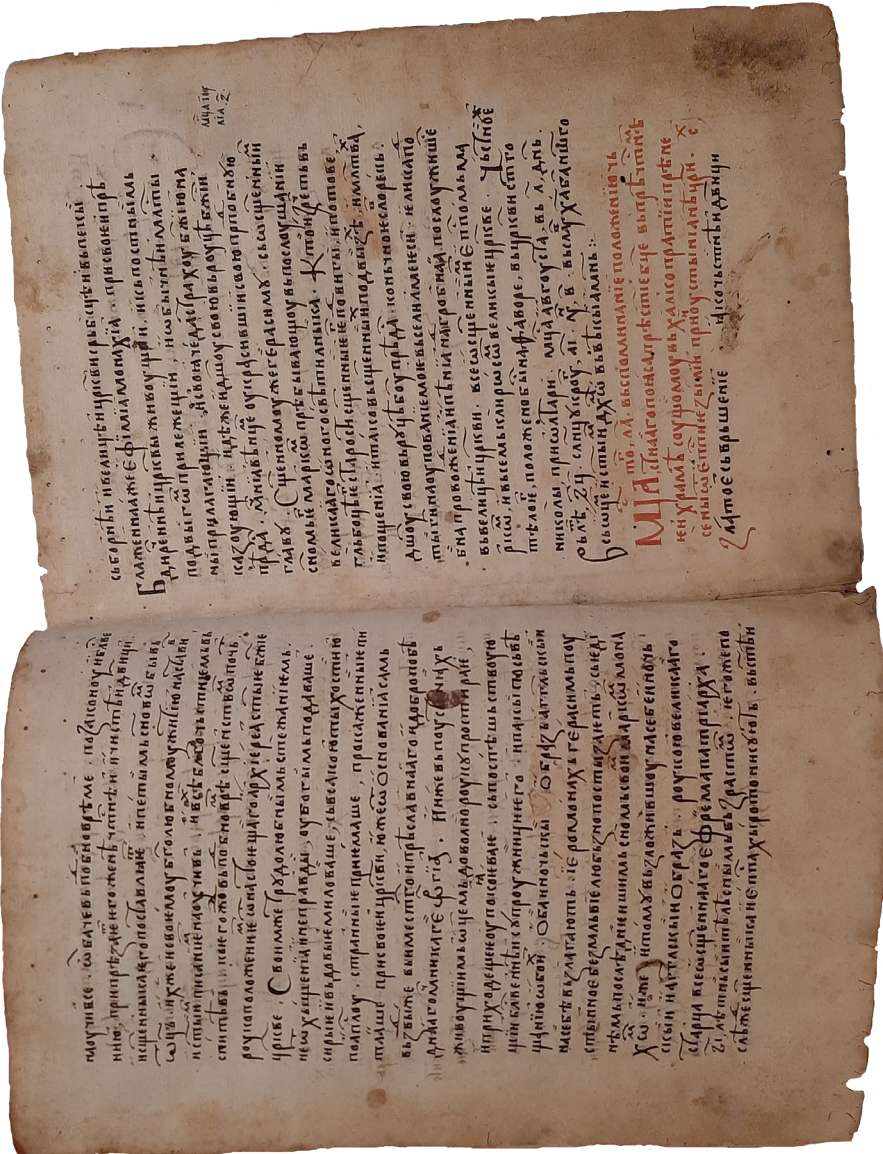
Яще ли кто дрьзнетъ поврѣднтн, или ѡт[ѣ]ѣтн своеѡл'ствомъ или лакоуд'ствомъ ѡт[ѣ] снх(ѣ) вншепнсан'ннх(ѣ), или поврѣднтн кого ѡт[ѣ] моѣ братнѣ, и ѡт[ѣ] сьродннкъ потрвднв'шнх' се съ м'ною ѡт[ѣ] начела мѣстоу. ѡт[ѣ] такового да ѡтнмет(ѣ) свою бл[а]-г[о]д[ѣ]тѣ и м(н)л(о)сть г(оспод)ь б(о)г(ъ) всѣдрьжнтель и прѣч(н)стаа ѿго б(о)гом(а)тн. и да примет(ѣ) гнѣвъ и проклетне ѡт[ѣ] всѣх(ѣ) с(ве)т(ы)хъ х'тнторѣ, и всѣх(ѣ) с(ве)т(ы)хъ б(о)г(у) ѡгоднв'шнх(ѣ). и ѡт[ѣ] мене грѣшнаго и мьн'шаго въ архіереех(ѣ) марка. И с(ве)тын великом(у)ч(е)нн(н)кѣ да моу несть) въ мѣсто [140a] помощн соупьрннкъ. и ѡт[ѣ] мьстнтель зде и на страшном(ѣ) соудншн х(рн)с(то)вѣ амин(ѣ).

Сне писано быс(ть). въ лѣто ҃҃҃҃҃҃҃ (6919=1411) м(ѣ)с(е)ца юліа ҃҃ д(ѣ)нь. кроуг(ѣ) сл(ѣ)нцъ ҃ и лу҃н[ѣ] ҃҃:~

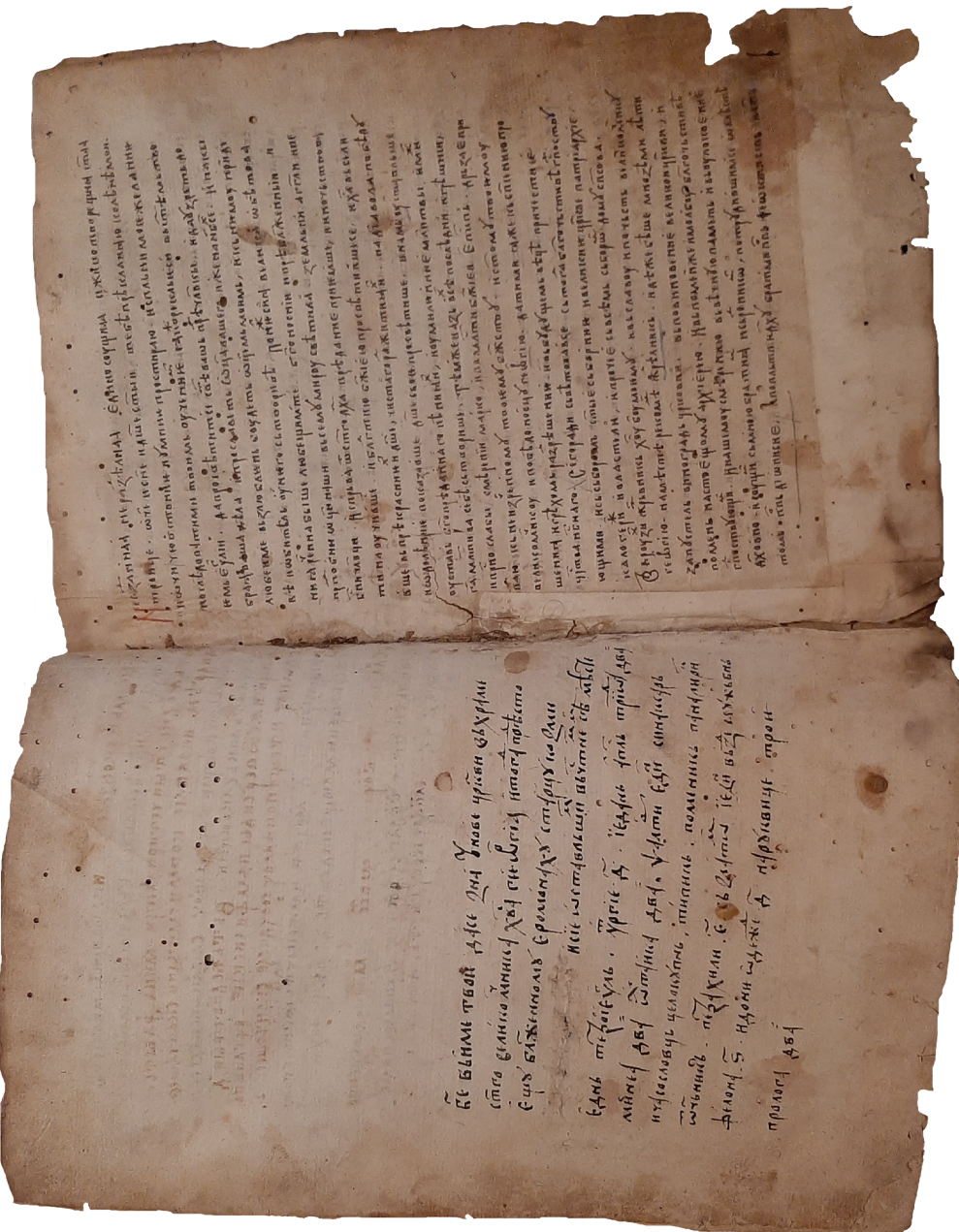
Слика 1. Синаксар Герасима и Јефимије 136а

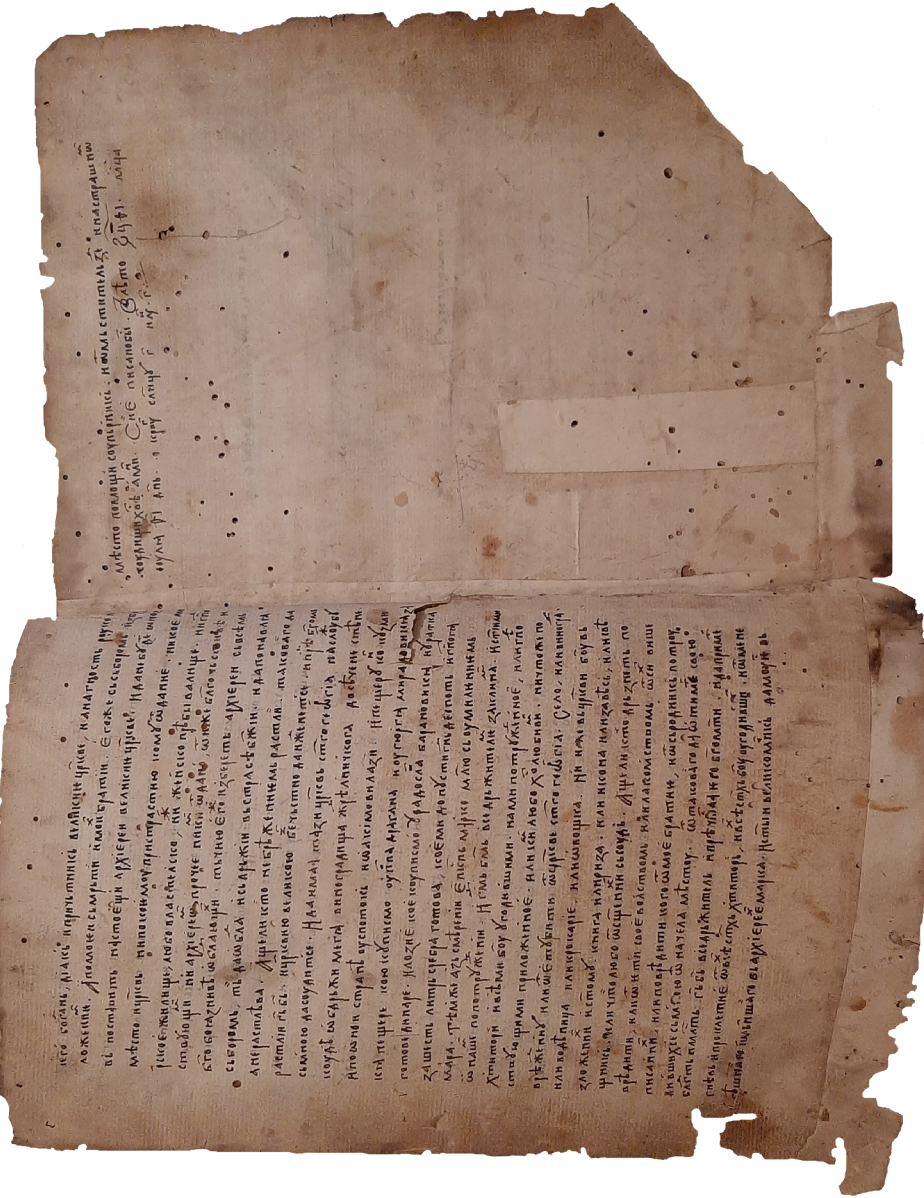
Слика 2. Синаксар Герасима и Јефимије 1366-137а

поудіе мѣте скончаше. **Ѹ**. и пѣмо приде мѣко постѣте
 бѣ поудіе. и прѣставльсе кь мѣтленіи вѣ слабѣ. :
 вѣть же днѣ стѣын четирн мѣци. мѣца. фа вѣтъ,
 а нрѣм, и нрѣмліе кон мн смѣцани скончаше.
 кон мѣтне коуцин вѣт рѣцоу. сѣта наже паде се,
 и и грайтѣ лнѣ зѣковныи. **Вѣ**ть же днѣ стѣын, **дѣ**
 мѣци иже шперенды пѣм фнлскыѣ, оутлнѣ по
 стлѣноу и теши понѣмоу моуднн скончаше. **Ѹ**,
 вѣ нѣца прише, **дѣ**. моужіе и мже поу пѣ шогнѣ. **в**оже
 вѣ совет при мѣце пѣдѣють. **Ѹ**. **Ѹ**цѣ авгоу. :
сѣла. **бѣ**у. **ш**вѣсе. **м**арко смѣрени
 еписѣп сіе писѣ. бѣ дѣга простнн. **Ѹ**тѣмлоу пѣмѣ. :
вь лѣто, **Ѹ** 43. **с**нѣцоу кероу гѣ, **Ѹ**тѣ. **м**оу нѣ. **Ѹ**. :

Слика 3. Марков запис 1399. године

Слика 4. Запис из XVII века и почетак Марковог Ктиторског записа, 1386-139а

Слика 5. Ктиторски запис о цркви Светог Георгија, 1396-140а